

Viite

Asia

Yleisten asioiden neuvosto 25.2.2020

Suomea edustaa kokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

Monivuotinen rahoituskehys (MFF) on kokouksen asialistalla mahdollisena puheenjohtajavaltion tiedotusasiana. Kroatia arvioi vielä 20.2. alkavan, MFF-sopuun pyrkivän ylimääräisen Eurooppa-neuvoston päätyttyä, miten aihe on esillä yleisten asioiden neuvoston kokouksessa.

Neuvosto aloittaa **maaliskuun Eurooppa-neuvoston** (26.–27.3.) valmistelun käymällä keskustelun Eurooppa-neuvoston selityksin varustetusta asialistasta. Eurooppa-neuvoston on määrä keskustella EU:n taloudellisen perustan lujittamisesta, digitaaliasioista, laajentumisesta sekä ajankohtaisista ulkosuhdekysymyksistä. Neuvosto ottaa Eurooppa-neuvoston asialistan tiedoksi.

Neuvosto keskustelee **komission vuoden 2020 työohjelmasta** ja laajemmin toimielinten yhteisestä lainsäädäntötyön suunnittelusta. Suomen tavoitteena on: 1) vahva, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU, jolla on kyky ratkaista globaaleja haasteita; 2) ekologisesti kestävä EU globaalina ilmastojohtajana; 3) sosiaalisesti kestävä ja tasa-arvoinen EU; 4) taloudellisesti kestävä EU – maailman kilpailukykyisin talousalue sekä 5) turvallinen EU. Suomi jatkaa puheenjohtajakautensa keskeisten teemojen (yhteiset arvot ja oikeusvaltioperiaate, kilpailukykyisempi ja sosiaalisesti eheämpi unioni, EU globaalina ilmastojohtajana sekä kansalaisten kokonaisturvallisuus) edistämistä jäsenvaltiona ja ottaa kantaa komission työohjelman eri aloitteisiin niitä koskevissa eduskuntakirjelmissä. Lainsäädäntötyön suunnittelussa Suomi korostaa prioriteettiteemoina etenkin Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, ihmisten hyväksi toimivaa taloutta sekä Euroopan digitaalista valmiutta.

Neuvosto käy mahdollisesti alustavan **yleiskeskustelun laajentumisesta**. Aiheeseen on määrä palata maaliskuussa. Suomi katsoo, että uskottava laajentumispolitiikka on investointi koko Euroopan rauhaan, vakauteen, turvallisuuteen ja talouskasvuun. Laajentumispolitiikan uudistamisessa tulisi edetä siten, että Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvotteluiden aloittamisesta voidaan päättää ennen toukokuussa järjestettävää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta. Komission ehdotus antaa hyvän pohjan EU:n laajentumispolitiikan kehittämiseksi. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että oikeusvaltiosektorin uudistukset ovat kattavia ja johdonmukaisia.

Neuvoston on määrä tehdä päätös, jolla valtuutetaan komissio aloittamaan **UK:n kanssa neuvottelut uudesta kumppanuudesta**, ja hyväksyä samalla päätökseen liitettävät neuvotteluohjeet. Suomi voi hyväksyä neuvoston päätöksen neuvottelujen aloittamisesta ja neuvotteluohjeet. Suomen kannat on esitetty E-kirjeessä E 6/2020 vp. Suomen kantoja ei ole syytä muuttaa.

Asialista:

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien luettelon hyväksyminen

- a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

(mahd.) Monivuotinen rahoituskehys 2021–2027 s. 3
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Muut kuin lainsäädäntöasiat

26. ja 27. maaliskuuta 2020 kokoontuvan Eurooppa-neuvoston valmistelu: s. 5
 Selityksin varustettu esityslistaehdotus
Keskustelu

Lainsäädäntötyön suunnittelu s. 7

- a) Komission työohjelma vuodelle 2020

Komissio esittelee

Keskustelu

- b) Yhteinen julistus lainsäädäntöprioriteeteista ja monivuotisesta ohjelmasuunnittelusta

Keskustelu

(mahd.) Laajentuminen sekä vakautus- ja assosiaatioprosessi s. 14
Keskustelu

EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan suhteet s. 18

- a) Neuvoston päätös luvan antamisesta aloittaa neuvottelut uudesta kumppanuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa

Hyväksyminen

- b) EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan suhde – seuraavat vaiheet

Keskustelu

Muut asiat

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2020-
00136VNEUS Kaunisvaara Johanna(VNK),
Tikkanen Joanna(VNK)

18.02.2020

Asia

Monivuotinen rahoituskehys 2021–2027; Puheenjohtajavaltion tiedotusasia (mahd.)

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 25.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

MFF-sopuun pyrkivä ylimääräinen Eurooppa-neuvoston kokous järjestetään 20.2.2020 alkaen. Käsittelyn pohjaksi Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel jakoi 14.2. luonnoksen Eurooppa-neuvoston päätelmiksi, joka esiteltiin Coreper II -kokouksessa 14.2. ja josta keskusteltiin yleisten asioiden neuvostossa 17.2.

Eurooppa-neuvoston jälkeen puheenjohtajavaltio arvioi, miten monivuotinen rahoituskehys on esillä yleisten asioiden neuvoston kokouksessa 25.2. Tämänhetkisen tiedon mukaan MFF on kokouksessa esillä mahdollisena puheenjohtajavaltion tiedotusasiana julkisessa käsittelyssä.

MFF-neuvottelujen edistämisen siirryttyä Michelin vastuulle muuntuu neuvoston kiertävän puheenjohtajavaltion valmisteleva nk. neuvottelulaatikko Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnokseksi.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajavaltion tiedotusasian.

Valtioneuvoston kannat komission rahoituskehys ehdotukseen on tuotu esille E 29/2018 ja EJ 24/2018 -kirjeissä sekä U 45/2018 -kirjelmässä.

Valtioneuvoston tarkennetut neuvottelukannat on tuotu esille EJ 1/2020 -jatkokirjeessä sekä UJ 2/2020 -jatkokirjelmässä.

Pääasiallinen sisältö

Michelin päätelmäluonnos jaettiin jäsenmaille 14.2. Michel on käyttänyt valmistelunsa pohjana Suomen joulukuussa jäsenmaille jakamaa luvut sisältävää neuvottelulaatikkoa, tehden siihen tiettyjä muutoksia ja painotuksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvosto antaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen asetuksen, jossa vahvistetaan monivuotinen rahoituskehys. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

Rahoituskehysasetus perustuu EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 312 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (Euratom-sopimus) 106a artiklaan.

Käsittely Euroopan parlamentissa

EP:n yleisesittelijöinä toimivat Jan Olbrycht (EPP, PL) sekä Margarida Marques (S&D, PT).

EP on hyväksynyt väliaikaisen mietinnön monivuotisesta rahoituskehys ehdotuksesta (Interim Report, P8_TA(2018)0449) 14.11.2018. EP hyväksyi päätöslauselman monivuotisesta rahoituskehyksestä ja omista varoista (Resolution, P9_TA(2019)0032) 10.10.2019.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.–21.2.2020.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksilla ei ole välitöntä vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdotuksen taloudelliset vaikutukset kuvataan tarkemmin valtioneuvoston U 45/2018 -kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Joanna Tikkanen, EU-erityisasiantuntija, valtioneuvoston kanslia, +358295160542,
joanna.tikkanen@vnk.fi

Johanna Kaunisvaara, EU-avustaja, valtioneuvoston kanslia, +358295160400,
johanna.kaunisvaara@vnk.fi

EUTORI-tunnus

EU/2018/0986, EU/2018/0993

Liitteet

Viite

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2020-
00132

VNEUS Koikkalainen Anna(VNK)

18.02.2020

Asia

Maaliskuun Eurooppa-neuvoston (26.–27.3.) selityksin varustettu asialistaehdotus

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 25.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Yleisten asioiden neuvosto ottaa maaliskuun Eurooppa-neuvoston (26.–27.3.) selityksin varustetun asialistaehdotuksen tiedoksi.

Suomen kanta

Suomi ottaa asialistan tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvosto käsittelee seuraavia aiheita:

1. Taloudellisen perustan lujittaminen

Eurooppa-neuvosto käy kokonaisvaltaisen keskustelun EU:n taloudellisen perustan lujittamisesta, liittyen erityisesti digitaalisen muutoksen ja vihreän siirtymän tuomiin mahdollisuuksiin. Eurooppa-neuvosto antaa ohjausta koskien sisämarkkinoiden esteitä, teollisuuspolitiikkaa ja pk-yritysten tukemista.

Eurooppa-neuvosto vahvistaa vuotuisen kestävä kasvun strategian painopisteet ja suosituksen talouspolitiikasta euroalueelle.

2. Digitaaliasiat

Digitaaliseen muutokseen vaikuttaminen on elintärkeää eurooppalaisen demokratian, turvallisuuden, sosiaalisen markkinatalouden, kilpailukykyisen kestävyuden ja talouskasvun kannalta.

Eurooppa-neuvosto antaa ohjausta edistyksellisen digipolitiikan suunnasta ja poliittisista prioriteeteista, mukaan lukien 5G:n, tekoälyn ja datan osalta.

3. Laajentuminen

Eurooppa-neuvosto palaa laajentumiseen lokakuun 2019 päätelmiensä mukaisesti.

4. Ulkosuhteet

Eurooppa-neuvosto käy strategisen keskustelun EU–Kiina-suhteista edeltäen EU–Kiina-huippukokouksia. Eurooppa-neuvosto arvioi EU–Intia-huippukokouksen tuloksia ja käy näkemystenvaihdon EU–Länsi-Balkan-huippukokouksen valmisteluista.

Eurooppa-neuvosto voi käsitellä myös muita ajankohtaisia ulkosuhdekysymyksiä.

5. Muut asiat

Eurooppa-neuvosto vahvistaa uudet strategiset suuntaviivat oikeus- ja sisäasioiden alalla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.–21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät **Asiakirjat**

5807/20

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNEUS/Koikkalainen 0295 160 601

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2020-
00060

VNEUS Jokelainen Jaana(VNK)

17.02.2020

Asia

Yleisten asioiden neuvosto 25.2.2020; Lainsäädäntötyön suunnittelu

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 25.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Yleisten asioiden neuvostossa 19.11.2019 yhteinen ohjelmasuunnittelu oli lounasaihe, ja 10.12.2019 yleisten asioiden neuvosto keskusteli alustavasti komission tulevasta työohjelmasta ja lainsäädäntötyön monivuotisesta ohjelmasuunnittelusta. Neuvoston puheenjohtajavaltiona Suomi lähetti komissiolle kirjeen esitetyistä näkemyksistä.

Komissio julkaisi työohjelmansa kuluvalle vuodelle 29.1.2020. Yleisten asioiden neuvosto 25.2.2020 käy työohjelmasta näkemystenvaihdon komission esittelyn jälkeen.

Osana vuotuista ohjelmasuunnittelua neuvostossa on esillä myös komission, neuvoston ja Euroopan parlamentin tuleva yhteinen julistus vuoden 2020 lainsäädäntöprioriteeteista. Keskustelussa esille tulevat näkemykset yhdessä Suomen pj-valtiona lähettämän kirjeen kanssa muodostavat pohjan neuvoston keskusteluille komission ja parlamentin kanssa. Yhteinen julistus on määrä hyväksyä yleisten asioiden neuvostossa 24.3.2020. Pj-valtio Kroatia lähtee siitä, että julistuksessa olisi kaksi osaa: yleisempi osuus, jossa esitetään laajemmat prioriteetit (politiikka-alat tai teemat), sekä listaus kuluvana vuonna ensisijaisimpana pidettävistä lainsäädäntöehdotuksista.

Yleisten asioiden neuvosto jatkaa myös alustavaa näkemystenvaihtoa monivuotisesta ohjelmasuunnittelusta, johon palataan tarkemmin toukokuussa. Komission, neuvoston ja parlamentin on määrä vaihtaa ensimmäistä kertaa näkemyksiä lainsäädäntötyön päätavoitteista ja prioriteeteista koko uudella toimikaudella. EU:n strateginen ohjelma ja komission puheenjohtaja von der Leyenin poliittiset suuntaviivat muodostavat kehyksen näille keskusteluille. Komission aloitteesta aiheesta voidaan laatia toimielinten yhteiset päätelmät.

Suomen kantaKomission työohjelma vuodelle 2020

Hallitusohjelman mukaisesti Suomen tavoitteita EU-politiikassa ovat: 1) vahva, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU, jolla on kyky ratkaista globaaleja haasteita; 2) ekologisesti kestävä EU globaalina ilmastojohtajana; 3) sosiaalisesti kestävä ja tasa-arvoinen EU; 4) taloudellisesti kestävä EU – maailman kilpailukykyisin talousalue sekä 5) turvallinen EU.

Suomen puheenjohtajakaudellaan eri sektoreilla vetämistä tulevaisuutta luotsaavista strategisen ohjelman jalkauttamiskeskusteluista saatiin neuvoston/puheenjohtajavaltion vaikuttamisviestejä uudelle komissiolle, esimerkiksi kestäväään kasvuun, hyvinvointitalouteen, tasa-arvoon, datapolitiikkaan sekä muuttoliikkeeseen liittyen. **Suomi jatkaa puheenjohtajuusohjelmansa keskeisten teemojen (yhteisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen, kilpailukykyisempi ja sosiaalisesti eheämpi unioni, EU:n aseman vahvistaminen globaalina ilmastojohtajana sekä kansalaisten kokonaisturvallisuuden takaaminen) edistämistä jäsenvaltiona ja ottaa kantaa komission työohjelman eri aloitteisiin niitä koskevissa eduskuntakirjelmissä. Työohjelmasta kokonaisuutena toimitetaan E-kirje maaliskuun alkupuolella.**

Komission jo antamissa, keskeisissä tulevaa työtä viitoittavissa tiedonannoissa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta ja vahvasta sosiaalisesta Euroopan oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi esitetyt tavoitteet ovat linjassa Suomen tavoitteiden kanssa (E 61/2019 vp; E 2/2020 vp): Suomi pitää myönteisenä komission kokonaisvaltaista tapaa tarkastella keskeisiä kestävyysshaasteita ja kannattaa tavoitetta siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen Euroopassa vuoteen 2050 mennessä. On huolehdittava Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja sosiaalista Eurooppaa koskevan aloitteen koherenssista ja tiivistä yhteydestä.

Vain olemalla yhtenäinen ja puolustamalla omia yhteisiä arvojaan EU voi luoda hyvinvointia ja ratkoa aikamme suuria haasteita. Oikeusvaltioperiaatetta koskeva vuosittainen tarkastelukierros ja siihen liittyvä vuosikertomus ovat merkittävä uudistus, joka mahdollistaa oikeusvaltioperiaatteen lujittamista koskevan työn tehostamisen sekä komissiossa että muissa toimielimissä (EJ 17/2019 vp).

Vain vahva ja toimintakykyinen EU kykenee vaikuttamaan maailmanlaajuisesti. Suomi pitää uuden komission vahvaa Afrikka-painotusta perusteltuna (E 7/2020 vp).

Kansalaisten kokonaisvaltaisen turvallisuuden takaamiseksi on otettava huomioon sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhä tiiviimpi keskinäinen yhteys. Sekä EU:n että jäsenvaltioiden valmiuksia on vahvistettava hybridiuhkien torjumiseksi.

Yhteinen ohjelmasuunnittelu

Suomi korostaa prioriteettiteemoina etenkin Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, ihmisten hyväksi toimivaa taloutta sekä Euroopan digitaalista valmiutta.

Uutta maahanmuutto- ja turvapaikkasopimusta koskevaa komission ehdotusta tarvitaan pitkään jatkuneen EU-tason umpikujan avaamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä myös rahoituskehyssovun saavuttamista hyvissä ajoin sekä rahoituskehukseen liittyvien sektorikohtaisten lainsäädäntöehdotusten käsittelyn ripeää loppuunsaattamista tältä pohjalta, jotta tulevan kehyskauden ohjelmien käynnistäminen ei viivästyisi.

Pääasiallinen sisältö

Työohjelma rakentuu puheenjohtaja von der Leyenin suuntaviivojen kuuden painopisteen varaan:

1. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (*A European Green Deal*)

Komissio esittää uudeksi kasvustrategiakseen vihreän kehityksen ohjelmaa, jossa kyse on ilmastoneutraaliustavoitteesta 2050 ja siihen sopeutumisesta eri sektoreilla (COM(2019) 640 final; E 61/2019 vp). Kaikkiaan vihreän kehityksen ohjelman aloitteista moni on tarkoitus toteuttaa jo komission toimikauden ensimmäisenä vuonna.

Kaiken keskiössä on ilmastolaki (sitova ilmastoneutraaliustavoite 2050), mutta ohjelma kattaa myös esimerkiksi vihreän kehityksen investointiohjelman (COM(2020) 21 final; E 62/2019 vp), oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin ja siihen liittyvän rahaston, kestävän rahoituksen strategian uudistamisen, koko elintarvikeketjua koskevan Pellolta pöytään -strategian, Euroopan avomerellä tuotettavan uusiutuvan energian potentiaalin hyödyntämisen, kokonaisvaltaisen kestävän ja älykkään liikkumisen strategian, uuden kiertotalouden toimintasuunnitelman ja vuoteen 2030 ulottuvan biodiversiteettistrategian sekä kunnianhimoisen tavoitteen kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi vuoteen 2030 mennessä. Jälkimmäisen mukaisesti komissio aikoo esittää alojen älykästä integroitumista koskevan strategian ja kunnostamiseen kannustavan aloitteen rakennusosalalle.

2. Euroopan digitaalinen valmius (*A Europe fit for digital age*)

Digitaalinen murros on ilmaston ohella toinen von der Leyenin komission keskeisistä painopisteistä. Tavoitteena on, että uusi eurooppalainen datastrategia auttaa hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla tietoa digitaalisen talouden voimavarana. Lisäksi komissio aikoo esittää tekoälyä koskevan valkoisen kirjan tukeakseen tekoälyn kehittämistä ja käyttöönottoa ja varmistaakseen, että siinä kunnioitetaan eurooppalaisia arvoja ja perusoikeuksia. Uusi digitaalisia palveluita koskeva säädös on luvassa, samoin kuin verkko- ja tietoturvadirektiivin uudelleen tarkastelu sekä ehdotukset kryptovaroista ja digitaalisen rahoituksen vahvistamiseksi kyberhyökkäyksiä vastaan. Luvassa on myös muun muassa digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman päivittäminen ja tiedonannot tutkimuksen, innovoinnin ja eurooppalaisen tutkimusalueen tulevaisuudesta sekä Horisontti Euroopasta.

Yksi keskeisistä aloitteista on kokonaisvaltainen teollisuusstrategia, joka pyrkii tukemaan ekologista ja digitaalista siirtymää ja pitämään yllä reilua kilpailua. Sen vahvistamiseksi on tulossa pk-yritysstrategia. Erityisen huomion kohteena ovat media- ja audiovisuaalinen ala. Komissio aikoo kiinnittää huomiota myös sisämarkkinalainsäädännön toimivuuteen. Se raportoi sisämarkkinoiden esteistä ja esittää toimintasuunnitelmaa sisämarkkinasääntöjen paremmaksi täytäntöönpanemiseksi ja valvonnaksi. Tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi maailmanmarkkinoilla komissio suunnittelee antavansa valkoisen kirjan, jossa tarkastellaan uusia keinoja puuttua ulkomaisten tukien vääristäviin vaikutuksiin sisämarkkinoilla. Tällä pohjustetaan vuonna 2021 annettavaa lainsäädäntöehdotusta.

3. Ihmisten hyväksi toimiva talous (*An economy that works for people*)

Puheenjohtaja von der Leyen puhuu ainutlaatuisesta eurooppalaisesta sosiaalisesta markkinataloudesta, jossa yhdistyvät sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kestävyys ja talouskasvu. Tiedonannollaan ”*Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi*” (COM(2020) 14 final; E 2/2020 vp) komissio käynnisti vuoropuhelu- ja kuulemisprosessin valmistellakseen eurooppalaisen sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevaa toimintasuunnitelmaa. Samanaikaisesti valmisteilla on ehdotus eurooppalaisesta vähimmäispalkasta työmarkkinaosapuolia ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä kuullen. Työohjelman mukaan siinä kunnioitetaan

kansallisia perinteitä ja keskitettyjä sopimusneuvotteluja. Komissio aikoo myös vahvistaa nuorisotakuuta ja antaa ehdotuksen eurooppalaisesta työttömyysvakuutusjärjestelmästä.

Komission suunnitelmissa on tarkastella uudelleen talouden ohjausjärjestelmää ja esittää katsaus siihen, miten finanssipoliittiset säännöt ovat toimineet viime vuosina. Uudelleentarkastelu käynnistää laajan jäsenmaiden ja muiden intressiryhmien kuulemisen. Lisäksi komissio jatkaa sen seuraamista, miten Bulgaria ja Kroatia panevat täytäntöön poliittiset sitoumuksensa liittyen valuuttakurssimekanismiin liittymiseen ratkaisevana vaiheena ennen euron käyttöönottoa.

Työohjelmassa mainitaan myös pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelma ja pankkiunionin viimeistely. Tähän liittyen komissio antaa rahanpesunvastaisen toimintasuunnitelman. Verotuksen alalla luvassa on yritysverotusta koskeva tiedonanto ja toimintasuunnitelma veronkierron torjumiseksi ja verotuksen yksinkertaistamiseksi. Lisäksi komissio aikoo laatia tulliliittoa koskevan toimintasuunnitelman ja antaa tullin keskitettyä palvelupistettä koskevan säädösehdotuksen.

4. Vahvempi Eurooppa maailmannäyttämöllä (*A stronger Europe in the world*)

Komission työohjelma korostaa monenkeskisen sääntöperustaisen järjestelmän vahvistamista sekä yhteisten arvojen ja EU:n intressien puolustamista sekä sisäisten ja ulkoisten politiikkojen välisten yhteyksien ja kumppanuuksien vahvistamista. Tuleva keskeinen aloite on komission ja korkean edustajan yhteinen kokonaisvaltainen Afrikkastrategia, jonka tavoitteena on edistää taloussuhteita, luoda työpaikkoja molemmille mantereille ja syventää kumppanuutta kaikilla aloilla (E 7/2020 vp). Komissio pyrkii myös päättämään neuvottelut helmikuun lopussa 2020 umpeutuvan Cotonou-sopimuksen jälkeisestä uudesta kumppanuussopimuksesta Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren eli AKT-maiden kanssa. Lisäksi komissio on tekemässä toimintasuunnitelmaa tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan vahvistamisesta ulkosuhteiden avulla ja yhdessä neuvoston kanssa toimintasuunnitelmaa ihmisoikeuksista ja demokratiasta.

Laajentumispolitiikassa komissio ilmoittaa jatkavansa pyrkimyksiä jäsenyysevennottelujen avaamiseksi Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa. Komissio on myös esittänyt tapoja tehostaa laajentumisprosessia, mukaan lukien metodologia ja vahvistettu investointikehys (COM(2020) 57 final; E 5/2020 vp). Komissio aikoo esittää ehdotuksen uudesta, vuoden 2020 jälkeisestä itäisestä kumppanuudesta mukaan lukien uudet pitkän aikavälin politiikkatavoitteet.

Kauppapolitiikan alalla komissio tekee kuluvan vuoden jälkipuoliskolla laajan aloitteen Maailman kauppajärjestön WTO:n uudistamisesta ja antaa tiedonannon Euroopan taloudellisen ja rahoituksellisen suvereniteetin vahvistamisesta. Lähtökohtana on euron kansainvälisen aseman vahvistaminen. Näin valmistellaan myös maaperää pakotemekanismin lujittamiselle ensi vuonna, jotta EU yhtäältä kestäisi paremmin kolmansien maiden asettamat pakotteet ja toisaalta EU:n asettamat pakotteet saataisiin pantua asianmukaisesti täytäntöön.

5. Eurooppalaisen elämäntavan edistäminen (*Promoting our European way of life*)

Eurooppalaisen elämäntavan edistämiseksi suunnitteilla on osaamiseen, terveyteen, muuttoliikkeeseen ja turvallisuuteen liittyviä aloitteita. Euroopan osaamisohjelman päivittäminen on luvassa alkuvuodesta, Euroopan koulutusalueen edelleen kehittämiseen sekä integraatioon ja osallisuuteen liittyvät aloitteet loppuvuodesta, samoin kuin EU:n syövä torjuntasuunnitelma jäsenmaiden pyrkimysten tukemiseksi syöpien ehkäisyssä ja

hoidossa sekä EU:n lääkestrategia lääkkeiden laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi jatkossakin.

Uusi muuttoliikekokonaisuus tähänastisen umpikujan avaamiseksi on määrä antaa vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä. Kyse on ”koko reitin lähestymistavasta”, jossa otetaan huomioon muuttoliikkeen ulkoiset ja sisäiset ulottuvuudet ja jossa yksi keskeinen osa on yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän uudistus.

Lisäksi komissio aikoo esittää uuden turvallisuusunionistrategian. Sen tavoitteena on tuoda esiin jäsenmaiden toiminnan rinnalla unionitason toimien lisäarvo terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja hybridiuhkien torjunnassa, kyberturvallisuudessa ja kriittisen infrastruktuurin suojelussa. Komissio on laatimassa strategiat myös lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjumiseksi sekä vahvistamassa Europolin mandaattia tehostaakseen poliisiyhteistyötä.

6. Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle *(A new push for European democracy)*

Komissio toteaa työohjelmassaan demokratian olevan unionin ydinarvo, yhdessä perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kanssa. Komissio aikoo esittää eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelman, jolla on tarkoitus vahvistaa demokratioiden kestäkykyä, torjua disinformaatiota ja puuttua eurooppalaisiin vaaleihin kohdistuvaan ulkoisen häirinnän uhkaan. Toinen keskeinen työohjelman demokratiapainopisteen aloitteesta on Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi, josta komissio on antanut tiedonannon tammikuussa (COM(2020) 27 final; E 3/2020 vp).

Osana uutta oikeusvaltiomekanismia komissio antaa kuluvan vuoden jälkipuoliskolla ensimmäisen vuosittaisen kertomuksensa, joka kattaa kaikki jäsenmaat. Komission työohjelmassa on myös uusi strategia perusoikeuskirjan täytäntöönpanemiseksi, sukupuolten tasa-arvostrategia (jonka jatkona palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevia ehdotuksia) ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvostrategia sekä romanien yhdenvertaisuutta ja osallisuutta koskeva seuranta-aloite sekä uhrien oikeuksia koskeva EU-strategia.

Loppuvuodesta annettava uusi kuluttaja-asioiden toimintaohjelma pyrkii mukauttamaan kuluttajansuojan nykytilanteeseen, etenkin ottaen huomioon rajat ylittävä kauppa ja verkkokauppa. Vastatakseen Euroopan demografisiin haasteisiin komissio julkaisee alkuvuodesta raportin väestörakenteen muutosten vaikutuksista ja loppuvuodesta vihreän kirjan ikääntymisestä. Von der Leyenin komissio painottaa myös strategista ennakointia: ennen kesälomia luvassa on vuosittainen ennakointiraportti muutostrendeistä ja niiden vaikutuksista EU-politiikan tekemiseen.

Lisäksi paremman sääntelyn työ jatkuu. Komissio pyrkii soveltamaan sääntelyssä ”yksi sisään, yksi ulos” -periaatetta, joka viittaa siihen, että samalla politiikkalohkolla hyvitetään uutta sääntelytaakkaa helpottamalla muuta hallinnollista taakkaa. Tarkoituksena on etenkin kansalaisten ja yritysten, erityisesti pk-yritysten, aseman helpottaminen.

Kaikkiaan komission työohjelmaan 2020 on listattu 43 uutta politiikka- tai lainsäädäntöaloitetta (liite 1) sekä 126 prioriteettia jo käsitellyssä olevista ehdotuksista (näistä 56 liittyy tulevaan monivuotiseen rahoituskehukseen) (liite 3). Lisäksi ohjelma sisältää 44 REFIT-aloitetta sääntelyn yksinkertaistamiseksi (liite 2) sekä yhteensä 34

ehdotusta jo tehtyjen aloitteiden poisvetämiseksi (liite 4) tai voimassa olevien säästöjen kumoamiseksi (liite 5).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Toimielinten välisellä parempaa lainsäädäntöä koskevalla sopimuksella (15506/2015) toimielimet sopivat tehostavansa unionin vuotuista ja monivuotista ohjelmasuunnittelua noudattaen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan komissio tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi.

Komissio käy Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa vuoropuhelua sekä ennen vuotuisen työohjelmansa hyväksymistä että tämän jälkeen. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston vuoropuhelun kussakin vaiheessa esittämät näkemykset, mukaan lukien niiden pyytämät aloitteet.

Komission työohjelman pohjalta toimielimet vaihtavat näkemyksiä tulevan vuoden aloitteista ja sopivat vuotuista toimielintenvälistä ohjelmasuunnittelua koskevasta yhteisestä julistuksesta. Siinä yksilöidään poliittisesti merkittävimmät asiat, joita olisi käsiteltävä lainsäädäntöprosessissa ensisijaisina. Toimielimet seuraavat säännöllisesti koko vuoden ajan yhteisen julistuksen täytäntöönpanoa.

Monivuotisessa ohjelmasuunnittelussa toimielimet vaihtavat uuden komission tultua nimitetyksi näkemyksiä lainsäädäntötyön päätavoitteista ja prioriteeteista uudella toimikaudella. Mahdollisuuksien mukaan keskustellaan myös alustavasta aikataulusta. Tavoitteena on parantaa pidemmän aikavälin suunnittelua. Komission aloitteesta toimielimet voivat laatia aiheesta yhteiset päätelmät, jotka Euroopan parlamentin puhemies sekä neuvoston ja komission puheenjohtajat allekirjoittavat.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Varapuheenjohtaja Maroš Šefčovič esitteli komission työohjelman 2020 Euroopan parlamentin täysistunnossa 30.1.2020.

Kansallinen valmistelu

Ministeriöitä on pyydetty toimittamaan VNK:n EU-asioiden osastolle EU-toiminnan ja vaikuttamisen suunnitelmat kuluvalle vuodelle 17.2.2020 mennessä.

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.–21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

—

Taloudelliset vaikutukset

—

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

—

Asiakirjat

Commission Work Programme 2020; *A Union that strives for more*
https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_en

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jaana Jokelainen (VNEUS), etunimi.sukunimi@vnk.fi, 0295 160 329
VNEUSin muut asiantuntijat, etunimi.sukunimi@vnk.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Ulkoministeriö

PERUSMUISTIO

UM2020-00139

EUR-40 Karjalainen Keijo

13.02.2020
JULKINEN

Asia

Laajentuminen

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 25.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto käy mahdollisesti yleiskeskustelun laajentumisesta. Komissio on julkistanut ehdotuksensa EU:n laajentumiskäytännön kehittämiseksi ja keuhalla on tarkoitus palata kysymykseen EU-jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. Päätelmiä ei ole tarkoitus antaa.

Suomen kanta

Uskottava laajentumiskäytännö on investointi koko Euroopan rauhaan, vakauteen, turvallisuuteen ja talouskasvuun.

Suomi tukee EU-jäsenyysneuvotteluiden avaamista Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. Laajentumiskäytännön uudistamisessa tulisi edetä siten, että Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvotteluiden aloittamisesta voidaan päättää ennen toukokuussa järjestettävää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta.

Komission ehdotus antaa hyvän pohjan EU:n laajentumiskäytännön kehittämiseksi.

Suomi tukee komission ehdotusta, jonka mukaan keskeisimpiin jäsenyyskriteereihin kiinnitetään neuvotteluissa aiempaa enemmän huomiota ja niissä saavutettu edistys määrittelee neuvotteluiden etenemisen muilla sektoreilla. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että oikeusvaltiosektorin uudistukset ovat kattavia ja johdonmukaisia.

Suomi tukee laajentumisprosessin poliittisen ohjauksen tehostamista. Poliittinen ohjaus ei kuitenkaan korvaa jäsenyyskriteereitä, vaan sen tulee edesauttaa jäsenyyskriteerien määrittelemien uudistusten toteuttamista. Hakijamaita koskevissa vuotuisissa edistymisraporteissa tulisi tarkemmin määritellä, mitä uudistuksia hakijamailta odotetaan seuraavan vuoden aikana. Jäsenmaiden panosta voidaan hyödyntää edistymisraporttien laatimisessa, mutta komissio on vastuussa siitä, että raportit ovat objektiivisesti laadittuja ja neuvoston roolina on tehdä päätökset raporttien pohjalta. Länsi-Balkanin maiden osallistuminen Euroopan unionin kokouksiin voi olla perusteltua tietyissä tapauksissa.

Suomi kannattaa neuvottelulukujen ryhmittelyä temaattisiksi klustereiksi, mutta se on toteutettava tavalla, joka mahdollistaa keskeisten ja temaattisten uudistuskohdeiden paremman tunnistamisen.

Suomi kannattaa ehdollisuuden vahvistamista. Edetessään riittävän hyvin hakijamaa voidaan esimerkiksi ottaa mukaan EU:n ohjelmiin jo ennen jäsenyyden toteutumista. Tämä on ratkaistava tapauskohtaisesti eikä EU-yhteistyön avaaminen ole korvike jäsenyydelle. EU:lla tulee olla mahdollisuus keskeyttää neuvottelut tai avata jo suljettuja neuvottelulukuja, mikäli uudistukset eivät etene tai kehitys kääntyy väärään suuntaan. Keinona voi olla myös rahoituksen pienentäminen, pois lukien kansalaisyhteiskunnalle annettava tuki. Suomi kannattaa määränemistöpäätöksenteon käyttöönottamista tässä kysymyksessä.

Laajentumispolitiikan tehostamiseksi EU:n tulee panostaa strategiseen viestintään. Myös Länsi-Balkanin maiden hallitusten tulee viestiä EU-jäsenyyden vaatimuksista ja sen tarjoamista mahdollisuuksista avoimesti.

Pääasiallinen sisältö

Laajentuminen on mahdollisena asiakohtana. Kyseessä on yleiskeskustelu, Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta ei päätetä eikä päätelmiä anneta.

Albanian ja Pohjois-Makedonian EU-lähentymisestä keskusteltiin edellisenä syksynä sekä yleisten asioiden neuvostossa että Eurooppa-neuvostossa. Kummankin maan jäsenyysneuvotteluiden avaamiselle oli laajaa tukea, mutta tarvittavaa yksimielisyyttä ei löytynyt. Lokakuun Eurooppa-neuvoston päätelmissä todetaan, että Eurooppa-neuvosto palaa laajentumisaiheeseen ennen Zagrebissa toukokuussa 2020 järjestettävää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta.

Syksyn keskustelujen yhteydessä eräät jäsenmaat nostivat esiin tarpeen uudistaa laajentumispolitiikan metodologiaa. Komissio julkisti 5.2. ehdotuksensa laajentumispolitiikan tehostamisesta.

Komissio esittää, että keskeiset uudistukset (oikeusvaltio, demokratia, talous) nostetaan aiempaakin keskeisemmälle sijalle ja laajentumispolitiikan poliittista ohjausta vahvistetaan. Lisäksi komissio esittää, että neuvotteluluvut ryhmitellään temaattisiksi klustereiksi. Ehdollisuuden tehostamiseksi komissio esittää sekä positiivisia että negatiivisia kannusteita. Jos hakijaa etenee uudistuksissa riittävän hyvin, se voisi esimerkiksi päästä mukaan tiettyihin EU:n ohjelmiin ja politiikkoihin jo ennen jäsenyyden toteutumista. Vastaa- vasti jos eteneminen uudistuksissa pysähtyy tai kehitys menee taaksepäin, seurauksena voisi olla esimerkiksi neuvotteluiden keskeyttäminen.

Komissio toteaa, että tavoitteena on tehdä laajentumispolitiikasta uskottavampaa ja ennustettavampaa ja lisätä laajentumisneuvotteluiden poliittista ohjausta ja tehdä prosessista dynaamisempi. Uudistetun laajentumispolitiikan on tarkoitus koskea tulevia jäsenyysneuvotteluihin tulevia Länsi-Balkanin maita, mutta siitä voidaan ottaa elementtejä jäsenyysneuvotteluita jo käyvien Montenegron ja Serbian neuvotteluihin näiden maiden suostumuksella. Komissio nostaa esiin strategisen viestinnän tärkeyden ja korostaa, että myös jäsenyysprosessissa olevilla mailla itsellään on vastuu viestinnästä.

Komissio korostaa, että laajentumispolitiikan uskottavuuden lisäämiseksi Länsi-Balkanin maiden poliittisten johtajien tulee sitoutua uudistusten toteuttamiseen nykyistä paremmin ja vastaavasti EU:n jäsenvaltioiden tulee pitää kiinni sitoumuksestaan edetä neuvotteluissa sitä mukaa, kun hakijamaa on täyttänyt asetetut ehdot. Komissio esittää, että keskeisimmät jäsenyyskriteerit – oikeusvaltio, demokraattisten instituutioiden toiminta, talous – nostetaan entistäkin keskeisempään asemaan laajentumisneuvotteluissa. Näitä koskevat

neuvottelut aloitetaan ensimmäisinä ja suljetaan viimeisenä ja niissä saavutettu edistys määrittelee neuvotteluiden etenemisen muilla sektoreilla. Erityistä korostetaan oikeusvaltiosektorin uudistuksia.

Poliittisen ohjauksen lisäämiseksi komissio esittää useita keinoja. Korkean tason poliittista dialogia esitetään lisättäväksi säännöllisillä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksilla ja lisäämällä ministeritason kontakteja, jotka voivat johtaa myös siihen, että Länsi-Balkanin maat osallistuvat tarkkailijoina Euroopan unionin kokouksiin, joissa käsitellään niille tärkeitä asioita. Neuvottelukuja avaavia hallitustenvälisiä konferensseja halutaan käyttää vahvemmin poliittisen ohjauksen antamiseen. Komissio esittää, että jäsenmaiden asiantuntijat voisivat osallistua vuotuisten edistymisraporttien laatimiseen ja edistymisraporteissa tulisi tarkemmin määritellä, mitä uudistuksia hakijamaalta odotetaan seuraavan vuoden aikana.

Dynaamisuuden lisäämisessä keskeinen komission esittämä uudistus on neuvottelulukujen ryhmittely temaattisiksi klustereiksi. Nykyisin neuvottelut on jaettu yli kolmeenkymmeneen neuvottelulukuun ja komissio esittää, että nämä ryhmitellään kuuteen klusteriin. Komission mukaan tämä mahdollistaa sen, että keskeiset uudistustarpeet tunnistetaan sektoreittain. Komission esittää, että kukin klusteri avataan kokonaisuudessaan avaamisehtojen täytyttyä, mutta neuvotteluluvut suljetaan nykyiseen tapaan yksitellen sulkemisehtojen täytyttyä.

Komissio kiinnittää ehdotuksessaan erityistä huomiota ehdollisuuden vahvistamiseen ja toteaa, että se tulee määrittelemään neuvotteluiden edistymisen ehdot aiempaa tarkemmin. Ehdollisuuden tehostamiseksi komissio esittää sekä positiivisia että negatiivisia kannustimia. Jos hakijamaa etenee uudistuksissa riittävän hyvin, se voisi jo ennen jäsenyyden toteutumista päästä asteittain mukaan EU:n politiikkoihin, sisämarkkinoille ja EU:n ohjelmiin. Lisäksi maa voisi saada lisää rahoitusta.

Jos taas maan eteneminen uudistuksissa pysähtyy tai kehitys menee taaksepäin, EU reagoisi toisella tavalla. Vakavissa tapauksissa komission aloitteesta tai jäsenmaan pyynnöstä voitaisiin ryhtyä toimiin, joista voitaisiin tarvittaessa päättää käänteisellä määränemmistöllä. Seurauksena voisi olla neuvotteluiden keskeyttäminen väliaikaisesti tai vakavimmassa tapauksessa pysyvämmän. Lisäksi suljettuja neuvottelulukuja voitaisiin avata uudelleen. Muita mahdollisia seurauksia olisivat EU:n antaman rahoituksen pienentäminen (pois lukien kansalaisyhteiskunnalle annettava tuki) tai aiemman edistyksen myötä saadun EU:n ohjelmiin ym. pääsyn keskeyttäminen.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.–21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020

E-kirje E 5/2020 vp, 13.2.2020

E-kirje E 15/2019 vp, 18.6.2019

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Keijo Karjalainen, UM, keijo.karjalainen@formin.fi, 0295 352 030

Markku Lampinen, UM, markku.lampinen@formin.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2020-
00127

VNEUS Pasanen Silja(VNK)

17.02.2020

Asia

Neuvottelut EU:n uudesta kumppanuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 25.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) ero Euroopan unionista (EU) tuli voimaan 1.2.2020.

Komissio antoi 3.2. suosituksensa (COM (2020) 35) neuvoston päätökseksi, jolla valtuutetaan komissio aloittamaan UK:n kanssa neuvottelut uudesta kumppanuudesta. Suosituksen liitteenä on luonnos komissiolle annettaviksi neuvotteluohjeiksi.

Yleisten asioiden neuvoston tarkoitus tehdä 25.2. kokouksessaan päätös neuvottelujen aloittamisesta ja hyväksyä samalla päätökseen liitettävät neuvotteluohjeet, jotka julkistetaan heti hyväksymisen jälkeen.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätöksen neuvottelujen aloittamisesta ja neuvotteluohjeet. Suomen kannat on esitetty E-kirjeessä E 6/2020 vp. Suomen kantoja ei ole syytä muuttaa.

Pääasiallinen sisältö**Neuvotteluohjeet**

Komission suositus neuvotteluohjeiksi perustuu Eurooppa-neuvoston 2017 ja 2018 hyväksymiin suuntaviivoihin ja päätelmiin sekä Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2019 hyväksymään EU:n ja UK:n yhteiseen poliittiseen julistukseen tulevan suhteen puitteista.

Neuvottelumandaatti kattaa kaikki neuvoteltavat alat. Vapaakauppasopimuksen ja tasapuolisten toimintaedellytysten lisäksi EU:n ja UK:n on tarkoitus sopia yhteistyöjärjestelyistä muun muassa liikenteen, sosiaaliturvan, ulkopoliitiikan, turvallisuuden, puolustuksen ja kansainvälisen rikollisuuden torjunnan osalta sekä UK:n osallistumisesta EU:n ohjelmiin.

Neuvotteluohjeiden, neuvoston päätöksen neuvottelujen aloittamisesta sekä neuvoston pöytäkirjaan liitettävien lausuman keskeinen sisältö on selostettu E-kirjeessä 6/2020 vp.

Aikataulu

Erosopimuksen myötä tuli voimaan 31.12.2020 saakka kestävä siirtymäkausi, jonka aikana EU ja UK jatkavat EU:n nykysääntöjen soveltamista ja neuvottelevat tulevasta suhteestaan. Tavoitteena on, että neuvottelut voidaan aloittaa kaikilla aloilla yhtä aikaa maaliskuun ensimmäisellä viikolla. EU ja UK tarkastelevat kesäkuussa 2020 korkealla poliittisella tasolla neuvotteluissa saavutettua edistystä. Mikäli siirtymäkautta ei erosopimuksen mukaisesti 1.7. mennessä pidennetä, tulisi neuvottelut käytännössä saada päätökseen viimeistään loka-marraskuussa 2020, jotta aikaa jäisi myös sopimuksen/sopimusten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi tarvittaville menettelyille. On mahdollista, että joillakin aloilla pudotaan 1.1.2021 alkaen sopimuksettomaan tilaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Menettelyllisenä oikeusperustana ovat SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohdat. Neuvosto tekee komission suosituksen perusteella päätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa neuvottelut, nimetään unionin neuvottelija ja vahvistetaan neuvotteluohjeet.

Aineelliseksi oikeusperustaksi komissio ehdottaa tässä vaiheessa neuvoston yksimielisyyttä edellyttävää SEUT 217 artiklaa, jonka mukaan unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä. Komissio perustelee valintaa suunnitellun kumppanuuden kattavalla soveltamisalalla, kunnianhimoisuudella ja pitkäaikaisuudella.

Lisäksi Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta oikeusperustana käytetään Euratom-sopimuksen 101 artiklaa.

Lopulliset aineelliset oikeusperustat uutta kumppanuutta koskevan sopimuksen/sopimusten allekirjoittamista ja tekemistä varten voidaan määrittää vasta lähempänä neuvottelujen päättymistä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin rooli määräytyy SEUT 218 artiklan mukaisesti. Tässä vaiheessa sovelletaan artiklan 10 kohtaa, jonka mukaan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.

Kansallinen valmistelu

Ministeriöiden brexit-yhteyshenkilöiden kokous 5.2.2020

EU-ministerivaliokunnan kokous 13.2.2020

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.-21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston E-selvitys E125/2016 vp sekä sen E-jatkokirjelmät

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**Taloudelliset vaikutukset**

Ehdotetulla neuvoston päätöksellä, jolla valtuutettaisiin komissio aloittamaan UK:n kanssa neuvottelut uudesta kumppanuudesta, tai päätösehdotuksen liitteenä olevilla neuvotteluohjeilla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Neuvotteluohjeiden mukaan uudessa kumppanuudessa tulisi määritellä yleiset periaatteet ja edellytykset UK:n osallistumiselle ja maksuille unionin ja Euratomin ohjelmiin. UK:n maksuja unionille voidaan arvioida vasta, kun on tarkemmin tiedossa uuden kumppanuussopimuksen sisältö sekä se, mihin unionin ja Euratomin ohjelmiin UK siirtymäkauden jälkeen osallistuu, ja miltä osin ja mitä menettelyjä noudatetaan.

Neuvotteluissa on keskeistä varmistaa, että saavutetaan unionin jäsenvaltioiden näkökulmasta asianmukainen ratkaisu UK:n maksuista.

Sellaisiin UK:n maksuihin, jotka kohdistuvat velvoitteisiin ennen siirtymäkauden päättymistä, sovelletaan erosopimuksen määräyksiä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU-tasolla erityistä huomiota halutaan kiinnittää EU:n yhtenäisyyden vaalimiseen. Tarkoituksena on, että EU puhuu neuvotteluissa yhdellä äänellä ja etsii kaikilla aloilla EU-tason ratkaisuja. Kahdenvälisiä neuvotteluja ei tässä vaiheessa käydä.

Asiakirjat

5870/20
5870/20 ADD 1
6126/20

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Silja Pasanen VNK, p. 050 5017454

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

LIITTEET

Asiasanat	Euroopan komissio, Eurooppa-neuvosto, laajentuminen, rahoituskehykset, toimielinten väliset suhteet, YAN Yleisten asioiden neuvosto, brexit
Hoitaa	UM, VM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, STM, TEM, TK, TPK, TULLI, VH, VTV, YM
